

Introduction to Aggada 1: The Balance of Legal and Aggadic Texts

1. בבא קמא ס' ב:י"א-י"ד

יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר א"ל לימא מר שמעתתא ומר א"ל לימא מר אגדתא פתח למימר שמעתתא ולא שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה הדבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקינה ילדה מלקטת לו לבנות זקינה מלקטת לו שחורות נמצא קרה מכאן ומכאן אמר להן אי הכי אימא לכו מלתא דשוויא לתרויכו (שמות כב, ה) כי תצא אש ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי אני הציתי אש בציון שנאמר (איכה ד, יא) ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר (זכריה ב, ט) ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה

§ Rav Ami and Rav Asi sat before Rabbi Yitzhak Nappaḥa. One Sage said to Rabbi Yitzhak Nappaḥa: Let the Master say words of *halakha*, and the other Sage said to Rabbi Yitzhak Nappaḥa: Let the Master say words of *aggada*. Rabbi Yitzhak Nappaḥa began to say words of *aggada* but one Sage did not let him, so he began to say words of *halakha* but the other Sage did not let him. Rabbi Yitzhak Nappaḥa said to them: I will relate a parable. To what can this be compared? It can be compared to a man who has two wives, one young and one old. The young wife pulls out his white hairs, so that her husband will appear younger. The old wife pulls out his black hairs so that he will appear older. And it turns out that he is bald from here and from there, i.e., completely bald, due to the actions of both of his wives. Rabbi Yitzhak Nappaḥa continued and said to them: If so, I will say to you a matter that is appropriate to both of you, which contains both *halakha* and *aggada*. In the verse that states: “If a fire breaks out, and catches in thorns” (Exodus 22:5), the term “breaks out” indicates that it breaks out by itself. Yet, the continuation of the verse states: “The one who kindled the fire shall pay compensation,” which indicates that he must pay only if the fire spread due to his negligence. The verse can be explained allegorically: The Holy One, Blessed be He, said that although the fire broke out in the Temple due to the sins of the Jewish people, it is incumbent upon Me to pay restitution for the fire that I kindled. I, God, kindled a fire in Zion, as it is stated: “The Lord has accomplished His fury, He has poured out His fierce anger; and He has kindled a fire in Zion, which has devoured its foundations” (Lamentations 4:11). And I will build it with fire in the future, as it is stated: “For I, says the Lord, will be for her a wall of fire round about; and I will be the glory in her midst” (Zechariah 2:9).

2. Rabbi Dr. Moshe Shoshan

In this story, *halakha* and *aggada* are portrayed as two warring wives of the same man. Each one seeks to remake the man in their own opposing images. The young wife seeks to make the man look young by removing his white hairs, while the old wife seeks to make the man look old by removing his black hairs. In the end the man is left with no hair at all.

Halakha and *aggada* in this story are presented as two equal and opposing forces. *Aggada* is apparently associated with the vigor of youth, while *halakha* is linked with the sagacity of old age. Perhaps this is because *aggada* is viewed as creative and even daring, while *halakha* is seen as intellectually rigorous and conservative in nature. *Halakha* and *aggada* each vie for the student’s attention, appealing to different aspects of his personality. If this conflict remains unresolved the student runs the risk of becoming intellectually and spiritually paralyzed, mastering neither discipline.

The story also offers a resolution to this conflict in the form of R. Yitzchak’s brief sermon. This is not the place to explicate the technical intricacies of R. Isaac’s teaching. For our purposes, R. Isaac makes it clear that the conflict between *halakha* and *aggada* is not inevitable or desirable and that it is possible to give each its due. This is true because, just as both R. Yitzchak’s *halakhic* and his *aggadic* teaching emerge from the same biblical verse, so too, all *halakha* and *aggada* spring from the same divine source.

3. סוטה מ' א:טז-י"ז

ר' אבהו ור' חייא בר אבא איקלעו להווא אתרא רבי אבהו דרש באגדתא רבי חייא בר אבא דרש בשמעתיא שבקוה כולי עלמא לרבי חייא בר אבא ואזול לגביה דר' אבהו חלש דעתיה אמר ליה אמשל לך משל למה הדבר דומה לשני בני אדם אחד מוכר אבנים טובות ואחד מוכר מיני סידקית על מי קופצין לא על זה שמוכר מיני סידקית כל יומא הוה מלוה רבי חייא בר אבא לרבי אבהו עד אושפיזיה משום יקרא דבי קיסר ההוא יומא אלויה רבי אבהו לרבי חייא בר אבא עד אושפיזיה ואפילו הכי לא איתותב דעתיה מיניה

The Gemara relates another example of his humility: Rabbi Abbahu and Rabbi Ḥiyya bar Abba happened to come to a certain place. Rabbi Abbahu taught matters of *aggada*, and at the same time Rabbi Ḥiyya bar Abba taught *halakha*. Everyone left Rabbi Ḥiyya bar Abba and went to Rabbi Abbahu, and Rabbi Ḥiyya was offended. Rabbi Abbahu said to him, to appease him: I will tell you a parable: To what is this matter comparable? It is comparable to two people, one who sells precious stones and one who sells small items [*sidkit*]. Upon whom do the customers spring? Don’t they spring upon

the one who sells small items? Similarly, you teach lofty and important matters that do not attract many people. Everyone comes to me because I teach minor matters. The Gemara relates that every day Rabbi Ḥiyya bar Abba would escort Rabbi Abbahu to his lodging place [*ushpizei*] out of respect for the house of the emperor, with which Rabbi Abbahu was associated. On that day, Rabbi Abbahu escorted Rabbi Ḥiyya bar Abba to his lodging place, and even so, Rabbi Ḥiyya bar Abba's mind was not at ease with Rabbi Abbahu and he felt insulted.

4. ספרי דברים מ"ט:ג'

(ג) דורשי רשומות אומרים: רצונך שתכיר מי שאמר והיה העולם? - למוד הגדה, שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו. ואם עשיתם מה שעליכם - אף אני אעשה מה שעלי:

(3) The expounders of metaphor say: Do you wish to recognize the One who spoke and brought the world into being? Learn *haggadah*. For if you do so, you will come to recognize the Holy One Blessed be He and cleave to His ways. And if you do yours, then I will do Mine, (Devarim 11:23) "and the L-rd will drive out, etc."

5. ויקרא רבה ל"א:ז'

רבי שמעון בן יהוּדָן קָאָרַךְ שְׂאֵל לְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן בְּשִׁבְלֵי שְׁשִׁמְעָתִי עֲלֶיךָ שְׂאֵתָהּ בְּעַל אֲגָדָה מֵהֵיכָן אֹרְחָה יִצְאָה לְעוֹלָם, אָמַר לוֹ נִתְעַטַּף הַקָּדוֹשׁ בְּרוּחַ הוּא כְּשִׁמְלָה וְהִבְהִיק כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ מִזֵּיו הִדְרוּ אָמַר לוֹ בְּלִחְיָשָׁה.

[R. Shimon b. Yehotzadak addressed the following query to R. Shmuel b. Nachman:] Seei g that I heard you say that you are an expert aggadist, tell me: Whence comes light into the world? He answered him: The Holy One blessed be He, enveloped Himself therewith in a garment And the whole world shone with the splendor of His majesty. Shmuel told it to him in a whisper, so the other one said to him: There is an explicit verse to prove it - for it says, "Who covers Himself with light as with a garment, who stretches out the heavens like a curtain" (*Tehillim* 104:2), and you tell it to me in a whisper? He replied, As I was told it in a whisper, so I tell you in a whisper

6. Rabbi Avraham Price

Introduction to Imrei Avraham Volume 1

Homiletics have always been an important part of the Torah literature and took an important place in the Jewish study hall for the homiletics establishes the ethical storage house for the Torah. Halakhot and the study of them focus on the commandments in the Torah, for their essence is only to instill morality in people, to improve make their beliefs and actions better, as [Chazal] say "What does G-d care if one slaughters an animal and eats it or stabs it and eats it? Does it help Him or hurt Him? Does he care if he eats kosher or non-kosher? If you are wise it is for you! The commandments were given to purify people, as it says, 'the sayings of G-d are pure,' 'all G-d's sayings are pure' – for what it is, it protects you." The Aggadah is ethics itself. It is logical that it should have much space dedicated to it in our books and that all Jewish scholars should be interested in it to make it fruitful make it flourish, and improve...

הדרשנות היתה מעולם חלק חשוב מאד בספרות של תורתנו, והיא תפסה מקום נכבד בבית מדרשו של ישראל, מפני שבתורש קבוע אוצר המוסרי של תורת ישראל. חלא החלכות ולימודיהן מוסבות על המצות שבתורה שכל עיקרן אינן אלא לשם השקעת מוסריות בבני אדם. ולהיסב ולשפר את דעותיהם ומעשיהם. כמאמרם, וכי מה איכפת לו להקב"ה בין שחם בנה אוכל אר נחור ואוכל, כלום אתה מועילו או כלום אתה מויק, או מה איכפת לו בין אוכל סתרות או אוכל ססאות. אם חכמת חכמת לך, תא לא נתנו המצות אלא לצדף את הבריות שנאמר אמרו ח' אמרות סתרות, תאמר כל אמרת ה' צרופה. למה שיחיה מגין עליך" א). והאגדה שהיא המסריית עצמה, ברין שתהיה קבועת ברכה מרובה בספרותנו ושיחיו חכמי ישראל מעונינים בה להפריחה, ולשגגה, ולשפרה.

And it is important to emphasize the Aggadah, the ideas and ethics hidden and embedded in halakhah. For just as our teachers made their ethics heard in their Aggadic statements and critiques that are not seen at first glance, so too did they do this with halakhah. For when they heard made the halakhah heard, they stamped into it the Aggadah, ethics, and common decency. They are some laws that are entirely ethics and common decency.

Example: One who entrusts money with his friend - if he wraps them up and throws them behind him, or gives them to his young son or daughter, and locks the door improperly - he is liable. The Talmudic scholars explain this law - "it makes sense for all of them, as they did not guard it as a guard should do, but if he wrapped it up and threw it behind him, what should he have done? Rava says in the name of R. Yitzchak, The Torah says "the money wrapped in your hand" - even though the money is wrapped, it should be in your hands. R. Yitzchak says a person should always have his money in his hand, as it says, "the money wrapped in your hand." The basis of this law of guardians in only Aggadah and general decency. The Talmudic scholars explain that when the Tanna of the Mishna said the law of a guardian who throws the pack of money entrusted behind him, he meant Aggadah, to teach people ethics and general decency.

ומה גדולה השוכה היא להבליט את האגדה ויגנות המוסריותים הצפונים וצוררים בהלכה. כי שהשמיצו רבותינו במאמריהם של האגדה דברי ידברי בקרת שאינם נראים בהשקפה ראשונה. גם עשו בדבריהם הלכותיים. שבשעה שהשמיצו ההלכה הטביעו בה גם דברי אגדה מוסר ודרך , וישנן הלכות שכל יסודן אינן אלא משום מוסר ' ארץ.

רונתה: המפקיד מעות אצל חבירו צריך המשילן לאחוריו או שמסרם לבנו ולבתו הקטנים ונעל בפניהם ולא כראוי הייב. חכמי התלמוד הלכיים ומסבירים את הלכה זו. בשלמא כולו שלא שמו כדרך השומרים ולא צריך המשילן לאחוריו מאי הויל למיעבד. אמר יבא אמר ר' יצחק אמר קרא וצרת הכסף בידך. אע"פ שצריך יהיו בידך. וא"ר יצחק לעולם יהיה כסף של פזם מצי בידו שנאמר וצרת הכסף בידך וכו'. (טו)

הרי שכל יסוד הלכה זו של שומרים איננו אלא דברי אגדה ודרך ארץ. חכמי התלמוד הטבירו שבשעה שהשמיצו התנא במשנתו את דין השומר המשיל את צורך הפקדון לאחוריו. היה מתכוון לדברי אגדה ולמראת בני אדם מוסריות ודרך ארץ.

- His next example is the exemption of Torah scholars from taxes. A law based on Aggadah.
- In the introduction to Volume 2 - he expounds a halachic in Aggadic terms.

7. ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק קדושת שבת מאמר ג

וידוע כי חז"ל קבעו כל דבר בתלמוד במקום הראוי ולא על צד ההזדמן. ולפי שהחורבן בגירושין וכמו שנאמר (ירמיה ג', א') הן ישלח איש את אשתו וגו', וכמו שאמרו ז"ל (בראשית רבה י"ט, ט') דנידונו בגירושין על כן מקומו בגיטין. ולפי שעל האמת אמר הכתוב איה ספר כריתות אמכם וגו'. על כן הפרק הפרטי שנקבע בו סיפורים אלו אינו בפרק המדבר בגיטין וגירושין רק בפרק הניזקין, כי החורבן אינו אלא ניזקין. וכמו שאמרו (בבא קמא ס' ב) על פסוק (שמות כ"ב, ה') כי תצא אש, דהקב"ה המבעיר הבערה בציון ועתיד לשלם היזקן כמשפט התורה. וכן מה שנקבע מאמר זה דתא חזי מה בין וכו' שם בענין החורבן ודאי כי זה מקומו הראוי. כי אז היה התגלות דבר זה שאפילו הפושעי ישראל שהרבו כל כך לפשוע עד שנידונו בגירושין. גם הם לא נעקר שם ישראל מהם על ידי זה. להיות חס ושלום ככל הגוים בית ישראל. והעולה על רוחכם היו לא תהיה וגו' כי ביד חזקה וגו', שבעל כרחם הם ישראל המקודשים לעבודתו יתברך. וזהו על ידי הקדושה דשבת הקביעה וקיימא בלב כל הנפשות מבני ישראל: